

Համապատասխան է, ինչու «Ամսար» լրագիրը
ուշք է դա բնուում կովկասի լրագիրների մէջ հրա-
տարակված է և նույնու և նամակատ գաւառների մէջ
պատճառած մի քանի պատճառական աւազակու-
թեան լուրերի վրա, իսկ աչքը խփուում է մի և
նոյն լրագիրներում տալված այն անթիւ թղթակ-
ցութիւնների, լուրերի, յօլուածների վրա, որոնք
ամենասե զոյներով նկարագրուում են այն սարսա-
փելի վիճակը, որի մէջ ընկած է այսօր թիւրքաց
Հայաստանի ժողովուրդը քիւրդերի, լզգիների և
այլ հրոսակների գործած զարհուրելի եղեննագոր-
ծութիւնների, սովորական դարձած աւազակու-
թիւնների երեսից:

Պահպանութեան համար սահմանված տեխնիքա-
կան յանձնաժողովը հիմնվել է Նորերում, նա-
մի երթասարդ հասաւատութիւն է, նրա կերպա-
րանքը ձեզ համար գեռ չէ որոշել, բայց հաշուի
ընթերցումից տեսանք, որ նա այս կարծ ժամա-
նակում քիչ բան չէ արել: Երա արդիւնաւոր գոր-
ծունէութեան զիմաւոր պահածառը, իմ կարծիքով
կայ անուում է նրանում, որ նրա կազմակերպու-
թեան մէջ մտնում են Բարձրախանում ապրող տեխ-
նիկները, երթասարդ, գործունեայ և գործին
անձնուէր մարդկի: Այդ համակրելի հաստատու-
թեան զարգացման համար ես առաջ սրկում եմ
ընտրել անդամներ զիմաւորապէս Բարձրախանի
մէջ մի մեծ թիւրիմացութիւն կայ, որի պարզելը
շատ կարեր է, որովհետեւ այդ թիւրիմացութիւ-
նը կարող է շատ լուրջ և վտանգաւոր հետեանք-
ներ ունենալ: Քաղաքային ինքնավարութիւնը
ինքն ըստ ինքեան մի շատ համակրելի և պարզ
արտօնութիւն է, որ կառավարութիւնը տուել է
պահանջում մեր երկրի շահը, այս է պահանջում
քաղաքայիններին: Այդ արտօնութիւնից խելօք
կերպով օգտվելու համար պէտք է միայն աշխա-
տել ընտրել խելօք և ազնիւ մարդկի: Այս
այնքան պարզ է, որի գէմ ոչ ոք երեխ չի վլարի:
Եթէ այս այսպէս է և եթէ ճիշդ է այն, որ
խելքը և ազնւութիւնը մի ազգի արտօնու-
թիւն չէ, —ուրիմն քաղաքային ընտրութիւնների

Ով որ խօսի, բայց թիւրքիան, որ անկարող է տէխնիկներին»։

Նըրորդ նիստում, որ կայացաւ հօկտեմբերի 26-ին, ժողովը զլիսաւորապէս զբաղվեց նախընթէսութիւնուրդներ չը տայ Ռուսաստանի նման մի երկրին։

Երբ հաշուելով Բալոր քուէարկողների թիւը 633 էր։ Զայների մեծամասնութեամբ տեխնիկական վարձկան թերթերի գործը միայն շողոքորթութիւնը մուգ է։ «Ախտարը» թող շողոքորթէ ում յանձնաժողովի անդամները ընտրեցին՝ պ. պ. Իտալիանի, Բարդսկի, Իլլուկի, Լախն, Տէր-Գրիգորիանի, Կարդալը՝ նրա լուկասկան, Աղասիան, Շատինսկի, և չորրեցից բարձր է։

Ժամանակ ազդութեան հարց բարձրացնելը մի սերով ուղարկված է Էջմիածնից՝ դպրոցի գործեալ և տգեղ երեսոյթ է։

Մենք խօսեցինք այստեղ շատ հայերի հետ, է արդէն այդ վարդապետը Շուշումն է։ Օրովք վրդովված կերպով են վերաբերվում զէպի երեկ, ամսիս 26 ին, դպրոցի հօգաբարձուները վերջն ընտրութիւնները և իրասց խիստ վիրաւեսութիւններան հրաւիրված էին։ Նահապեա լորված են զգո.մ։ Երբ մանք պարզաբանում էինք վարդապետից լսելու կաթողիկոսի նոր կոնդակի մեր մրտվը, նրանք միաբերան պատասխանում ընթերցումը։ Այդ կանգակով Վեհափառը ընդունին։ «Ամր գուք չը զիտէք, վրացիք մեզ սեացնում է տեսչի և հօգաբարձութեան հրաժարականան, Ա. Ղուկասեան, Աղասիան, Շատինսկի, ըին միայն նրա համար, որ մենք հայ ենք»։— Եթէ ոը, կարգելով թեմական դպրանոցի լիազօր կա-

Մարտիկ և Զարգչի
Դրանով փակվեց երրորդ նիստը։ Զորբորդ
նիստը նշանակված է հոկտեմբերի 27-ին։

սին: Մեր առաջին ուսուցչական ընդհանուր ժողովի քննածքը խնդիրներից մէկն էլ գրադարանների գործութեան է նաև մի փակտոր, անհատական ոյժերից. Նա ըստ տրժանային չէ գրաւել մեր կրթական հիմնարկութիւնների ու սորութիւնների հետ, դա էլ երկարատև քնի դատապարտվեց: Այսօր, բազի բելմամբ, մի գուշակ յոյտնվում է մի եռանդուն ուսուցիչ և ահա դպրոցին կից ըստեղծվում է մի փոքրիկ գրադարան. Վաղ նակերթայ և նրա հիմնածքը կամ կոչնչանայ և կամ անգործութեան կը մատնվի:

Յիրաւի, դպրոցական գրադարանների յարատեհում է լրագիրներում կարգալ, որ այս կամ այն դիւղում, չնորհիւ ուսուցչի կամ հոգաբարձութեան, կազմել է գրադարան. պատահում է նոյնպէս որ դպրոցի վարչութիւնը կամ ուսուցիչը գրքեր են խնդրում նուիրել իրանց նորաբաց զբարոցին:

Մեր մէջ մինչև այսօր էլ գեռ գրադարանների բացման գործը կախված է մասնաւոր, անհատական ոյժերից. Նա ըստ տրժանային չէ գրաւել մեր կրթական հիմնարկութիւնների կանոնաւոր աճման և առաջորդիւնութիւնը զոլիութեամբ զլսաւոր պայմաններից մէկն է Այսօր, բազի բելմամբ, մի գուշակ յոյտնվում է կազմում, —այդ դպրոցական գրադարանական մանրամասն ստատիստիկան է: Անհամարեց է գործը Երկուսի էլ մտաւոր և բարոյական ոյժերի հաւասար լարմամբ և գործակցութեամբ կարող է առաջ գնալ այդ դժուար նպատակը, իսկ մամուլին մնում է մշակել այդ խնդիրը իր բոլոր մանրամասնութեամբ, ղեկավարել երկու կողմից էլ գործող ոյժերի շատ են կարդացվում, որքան է եղել օգտագործերի թիւը և այն: Այդ թւերը ամենաից ճիշդ կերպով տարիների ընթացքում շօշանրա եռանդից է կախված. Բայց դրանց հիմներու նախաձեռնութիւնն էլ թողնել նրա մասնաւոր գիւնքները, դասնց հիման վրա կարելի կը լինի ոյժերի վրա, այդ աւելի քան անօգուտ կը լինի. Նորանոր միջացներ ձեռք առնել գործը աւելի զովորդի խնդանական լաւագոյն սերմերը անհատական ինիցիատիվը շատ քիչ բան կարող բարութեամբ հասցնելու և, վերջապէս, այդ

Մամանակ երբէք ուշադրութիւն չեն չ ընտրութիւնների վրա, ոչ էլ մասնաւել քաղաքային գործերին։ Գրանց կարհանրապէս հայերի համար դու այնպիսիրաւորանք է, որ հայերը այսուհետեւ խսաւեն ամեն կերպ կռւել վրացինե-

Մենք բոլորովին մտադիր չենք պոշտապանել այստեղի «վրաց» կուսակցութիւնը, որ յաղթանակը տարաւ. ընդհակառակը, նոյն մեզադրանքը, մինչև անգամ տասնապատիկ խիստ կերպով, վերաբերվում է և նրանց։ Գրա ապացոյցը այդ կուսակցութեան կազմած և անցկացրած ձախնաւորների գուղակն է, որտեղ մտել են ան-

Այս բանով աւելի ես որոշվում է այն տը-
խոր փաստը, որ վերջին ժամանակներ մի քա-

տեցինք իմանալ, թէ այդ ընտրու-
նչ տեսակէտից կարող են անձամբ,
հայի, վիրառորել, և չը կարողացանք
հստեկ օնալ:

ուակ մանք կարծում ենք, որ այս բանի
նի ճարպիկ մարդկանց (լինեն դրանք հայ, վրացի
թէ թուրք մի և սոյն է) շնորհիւ
ինքնաւլարութեան հման համակրելի
հիմնարկու-
թեան մէջ տեղի են ունենում այնպիսի ալպուր
փաստեր, ինչպէս, օրինակ, թւթումի ընտրութիւն-

թիւրիմացութիւն կայ, որի պարզելը
է, որովհետև այդ թիւրիմացութիւ-
չաւ լուրջ և վտանգաւոր հետեանք-
ալ: Քաղաքային ինքնավարութիւնը
ների ժամանակ տեղի ունեցածն է, և որը չա-
փազանց լարում է մեր երկրում ապրող ազգու-
թիւնների փոխադարձ յարաբերութիւնները:
Առ վտանգաւոր երեսոյն է և հասարակութեան

լաւագոյն մասը պէտք է կռւի սրա դէմ, այս է պահանջում մեր երկրի շահը, այս է պահանջում առողջ լօգիկան:

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՑ
Հոկտեմբերի 27-ին

Ասցալ ասգաս յաղորդացիքը, որ Կառապատեան վարդապետը առանձին յանձնարարութիւնսերով ուղղութեան հարց բարձրացնելը միեղ երեսոյթ է:

Մեցինք այստեղ շատ հայերի հետ, մենածագութեամբ ինքնառաջ են մեռանենամք ու տես-

Ապա կարպով և վերաբերվում է պիտի բութիւնները և իրաց խիստ վիրագութ. մ. Երբ մհնք պարզաբանում էինք նրանք միաբերան պատասխանում:

Դուք չը զիմէք, վրացիք մեզ սեաց-
սրա համար, որ մենք հայ ենք»; — Եթէ
նբանք վատ են արել, պատասխա-
բայց դրանից չէ կարելի եզրակացնել,

սում է տեսչի և հոգաբարձութեան հրաժարակա-
սը, կարգելով թեմական դպրանոցի լիազօր կա-
ռավարիչ Նահապետեան վարդապետին, որին և
տալիս է հետևեալ հրահանողն ի կստար ածել.

վատութիւն անէք և զինվէք ընդ-
վրացիների դէմ. այդպիսով կամաց-
անց գրան էլ վրացիների և հայերի
հնացող թշնամութիւնը կը մնեանայ,

առ ժամանակեայ վասարութեան տնտեսական գործոց դպրանոցին ընդ նախագահութեամբ քով՝ (այսինքն՝ Նահատակեանի);

Երբորդ կատարել ուսուցիչների ընտրութիւն
և «Կարգել ի պաշտօն տալով նոցա պատշա-
ճաւոր հրահանգս կիրառութեան ծրագրոյ և այ-
լոց կարեորաց»:

գէպօռմ, հարկաւոր է ընդհանուր,
գործւնէութիւն, հասարակական
իւնսերի նախաձեռնութիւն; Դարրցա-
թւերի համեմատութեամբ և միացմամբ դպրոցա-
կան և առհասարակ ազգայնակութեան ստա-
տիստիկայի հետ՝ կարելի կը լինի որոշել ուրիշ

վարչութիւնսերի նախածեռնութեանն
այդ գործը, որոնք մեր միւս ընկե-
հետ աջողութեամբ կարող լինէին
մեկ գրադանսկանսերի հիմնարկութիւնը

Ի Վերջոյ մնում է կրկնել, որ միայն և միայն հասարակութեան և նրա հիմնարկութիւնների

ուրիշ մէկից, կամված է զրադարանի
ո գործունէութիւնը, և տարաբաղդա-
ր նրա անապահով և աստանղական
կը լինի խօչոր արկերքներից մէկը
միահամուռ զործակցութեամբ կարելի կը լինի
յանկալի իրագործում տալ այդ կրթական առաջ-
նակարգ իմոդին: Մասնաւոր ոյժերը անկարող
են ցանկալի ծաւալով զործ կատարել: Հասարակու-

թեան և դպրոցական վարչութիւնների պարտքն է հիմնել զրոգարանը, ուսուցչինը — պահպանել սրան և արդինաւել դարձնել։ Երկուսից ել պահանջման պայմաններից մէկն է

այդ գրոցական գրադարանական ման-
տատիստիկան է։ Անհրաժեշտ է
սրճանագրել տարած գրքերը, տանող-
և այլն, և ապա տարվայ վերջը հա-
նամակրանք գէպի ժողովրդի կրթութեան մեծ
գործը Երկուսի էլ մտաւոր և բարոյական ոյժե-
րի հաւասար լարմամբ և զործակցութեամբ կա-
ռող է առաջ գնայ ալդ ոժուար նա մտակը, իսկ

բողջ է առաջ գուալ այլ գուռաք սպանակը, բողջ
մամուլին մնում է մշակել այդ խնդիրը իր բոլոր
մանրամասնութեամբ, զեկավարել երկու կողմից
էլ գործող ոյժերին, ցոյց տալ նրանց ամենա-
հարավ տառիների ընթառօսմ շօնականութեամբ:

սրպով տարրմանը ընթացքում չօշա-
գրադարանների առաջացրած ար-
դյանց հիման վրա կարելի կը լինի
ձեռներ ձեռք առնել գործը աւելի
կարճ և արդիւնաւոր ճանապարհը նպատակին
մօտենալու և այդպիսով ընդհանուր ոյժերով հեր-
կել այն դաշտը, ուր պէտք է բուսնեն մեր ժա-
ղովների ինքնաճանապարհեան լաւագոյն սերմերը

